

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри
менеджменту та адміністрування Національного університету

«Чернігівська політехніка»

Олійченка Ігоря Михайловича

на дисертаційну роботу Бабича Романа Михайловича на тему:

«Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах
цифровізації»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії

з галузі знань 28 – «Публічне управління та адміністрування»

за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи

Актуальність дисертаційної роботи зумовлена нагальною потребою у формуванні дієвих механізмів публічного управління інноваційним розвитком регіонів в умовах цифровізації та воєнного стану. В сучасних умовах, коли Україна зазнає значних економічних втрат внаслідок збройної агресії, а також здійснює курс на євроінтеграцію, питання активізації інноваційної діяльності на регіональному рівні шляхом застосування цифрових технологій набуває особливої практичної і наукової ваги. Традиційні підходи до публічного управління інноваційним розвитком виявляються недостатньо ефективними в умовах стрімкої цифрової трансформації соціально-економічного середовища, що зумовлює необхідність пошуку нових концептуальних і прикладних рішень.

Прикладне значення роботи визначається тим, що інтеграція цифрових інструментів у практику публічного управління інноваційною діяльністю здатна суттєво покращити координацію між органами виконавчої влади, місцевим самоврядуванням та підприємницькими структурами, а також сприяти нарощуванню інноваційного потенціалу регіонів, залученню

інвестицій і формуванню розвиненої цифрової інфраструктури інноваційного типу. Водночас отримані результати мають безпосередній вихід у практику: вони можуть слугувати аналітичною основою при підготовці стратегічних і програмних документів органами публічної влади.

Викладені міркування переконливо засвідчують як наукову, так і прикладну цінність дисертаційної роботи Бабича Романа Михайловича «Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації», спрямованої на розвиток теоретико-методологічного підґрунтя та вдосконалення науково-прикладних підходів до публічного управління інноваційним розвитком регіону в сучасних умовах цифрової трансформації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано в рамках науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема за темами: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (номер державної реєстрації 0120U105292) та «Розробка науково-прикладних засад реалізації державної політики розвитку підприємництва в умовах децентралізації влади» (номер державної реєстрації 0120U101816).

Особистий внесок автора у виконанні зазначених тем полягає у розробці рекомендацій щодо використання багаторівневого підходу в стратегічному публічному управлінні інноваційним розвитком регіону, а також у формуванні пропозицій щодо розвитку інноваційного підприємництва на основі створення інноваційно-орієнтованих кластерів у рамках комплексного механізму публічного управління.

Окремі теоретичні та науково-методичні положення дисертації знайшли практичне застосування в навчальному процесі кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема під час викладання дисциплін «Основи муніципального

менеджменту» та «Інституціональні засади публічного управління та адміністрування» у межах освітньо-професійних програм підготовки здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Сформульовані здобувачем результати дослідження, висновки та практичні рекомендації вирізняються належним рівнем обґрунтованості й достовірності. Їх надійність забезпечується всебічним опрацюванням наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників з проблематики публічного управління інноваційним розвитком, цифрової трансформації управлінських процесів та використання цифрових технологій у сфері публічного управління. Інформаційну базу дослідження склали офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, а також аналітичні й нормативні документи Міністерства цифрової трансформації, Міністерства освіти і науки та Міністерства економіки України, що уможливило комплексну оцінку стану та перспектив цифровізації системи публічного управління інноваційним розвитком на регіональному рівні.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів: логіко-семантичного, системного, структурного аналізу, групування та узагальнення, аналізу й синтезу, індукції та дедукції, аналітико-статистичного, стратегічного аналізу, нормативно-правового, графічного і табличного. Комплексне застосування зазначеного інструментарію забезпечило теоретичну обґрунтованість положень, висновків і рекомендацій роботи, що, своєю чергою, підтверджує достатній рівень достовірності одержаних результатів, їх наукову значущість і практичну придатність.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність установленим вимогам щодо оформлення

За своєю структурою та змістом дисертаційна робота повністю відповідає нормативним вимогам до оформлення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, встановленим чинним законодавством у сфері вищої освіти. Робота містить усі передбачені структурні елементи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації становить 223 сторінки комп'ютерного тексту, з яких 178 сторінок припадає на основний зміст. Ілюстративний матеріал представлено 14 таблицями та 54 рисунками; робота містить 3 додатки, а список використаних джерел охоплює 194 позиції.

Матеріал дисертації викладено послідовно, логічно, вивірено та відповідною науковою мовою. Обраний стиль подачі матеріалу відповідає стандартам наукових досліджень, а чітка структура роботи забезпечує органічне сприйняття теоретичних засад, результатів аналітичного дослідження та сформульованих практичних рекомендацій. Застосований понятійно-категоріальний апарат узгоджується із сучасним станом розвитку наукового знання у галузі публічного управління та адміністрування, інноватики й цифровізації.

У першому розділі дисертаційної роботи досліджено теоретичні засади публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації (с. 28–77). Автором розкрито сутність інноваційного розвитку регіону в системі сучасної парадигми публічного управління, досліджено концептуальні засади підтримки інноваційного підприємництва в умовах цифровізації та проаналізовано зарубіжний досвід публічного управління інноваційним розвитком. Обґрунтовано необхідність запровадження поняття «інформаційно-інноваційна система регіону» як територіально-диференційованої ієрархічної системи, що функціонує на засадах

інформаційної взаємодії між різними рівнями адміністративно-територіального управління з використанням цифрових інструментів.

У другому розділі здійснено комплексне дослідження сучасних аспектів публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації (с. 80–138). Автором проаналізовано організаційно-правові аспекти відповідних механізмів, здійснено аналітичну оцінку інноваційного розвитку регіонів в умовах цифрових трансформацій, а також досліджено економічну складову та мотиваційні інструменти публічного управління інноваційним розвитком. Запропоновано розглядати систему публічного управління інноваційним розвитком регіону як комплексну модель відкритого соціально-економічного типу, що охоплює три взаємопов'язані блоки: інституційну сферу, управлінський процес та безпосередньо систему як сукупність структурних елементів. Використання принципу дуальності дозволило виокремити інституційні механізми (організаційний та правовий) і ресурсні механізми (фінансові, кадрові, інформаційні), комплексна дія яких забезпечує управління інноваційним розвитком регіону.

У третьому розділі обґрунтовано шляхи удосконалення публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації (с. 141–190). Автором розглянуто стратегічні аспекти такого управління, запропоновано багаторівневий підхід до розробки напрямків стратегічного інноваційного розвитку регіону, обґрунтовано алгоритм створення інноваційно-орієнтованого кластеру із застосуванням механізму публічно-приватного партнерства, а також розроблено комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком регіону із використанням цифрових платформ.

Одержані результати дослідження мають вагоме теоретичне та практичне значення, характеризуються науковою новизною й можуть бути використані у діяльності органів державної влади та місцевого

самоврядування, у практиці регіонального управління, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Наукова новизна одержаних результатів

Дисертаційна робота Бабича Романа Михайловича вирізняється системністю та комплексністю проведеного дослідження, а здобуті результати характеризуються науковою новизною, яка виявляється у збагаченні теоретичних засад і розвитку методичних підходів до публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації.

Вперше обґрунтовано науково-концептуальні підходи до формування комплексного механізму публічного управління інноваційним розвитком регіону, який постає як інтегрована сукупність принципів, функцій, методів та інструментів, узгоджена дія яких забезпечує цілеспрямовану реалізацію завдань стратегічного публічного управління в умовах цифровізації та розбудови інформаційно-інноваційної системи регіону.

Удосконалено науково-методологічні засади стратегічного публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації на основі багаторівневого підходу, що передбачає формування портфелю проєктів, впровадження інструментів управління цифровим розвитком, стимулювання трансфертних технологій та проведення інноваційного моніторингу. Концептуалізовано теоретико-прикладні засади публічного управління інноваційним розвитком регіону з урахуванням регіональної специфіки, інноваційного потенціалу та цифрової спроможності органів публічної влади.

Подальшого наукового розвитку набули: понятійно-категоріальний апарат теорії публічного управління (зокрема, уточнено зміст понять «інформаційно-інноваційна система регіону», «комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком регіону», «стратегічне управління інноваційним розвитком регіону»); систематизація принципів, структури та функціонального змісту регіональної інноваційної системи;

наукове обґрунтування використання цифрових платформ в системі публічного управління інноваційним розвитком; науково-прикладні положення щодо підтримки інноваційного підприємництва та формування інноваційно-орієнтованих кластерів.

Підсумовуючи викладене, варто підкреслити, що результати дисертаційного дослідження вирізняються належним рівнем наукової новизни, внутрішньою логічною цілісністю та узгодженістю із визначеними дослідницькими завданнями, а сформульовані теоретичні положення можуть слугувати науковим підґрунтям для подальших досліджень у галузі публічного управління інноваційним розвитком.

Наукове та практичне значення отриманих результатів

Практичне значення наукових результатів дисертаційного дослідження полягає в можливості їх безпосереднього використання у практичній діяльності органів публічної влади різних рівнів. Окремі положення, висновки та рекомендації дослідження були впроваджені в практичну діяльність органів публічної влади, зокрема:

- Управлінням цифрової трансформації, інформаційних технологій, розвитку електронних та адміністративних послуг Чернігівської обласної державної адміністрації при розробці пріоритетних напрямків та функціонального забезпечення діяльності Офісу цифрових компетенцій на базі Агенції регіонального розвитку (довідка № 01-25/195 від 04.03.2026 р.);

- Іванівською сільською радою у формі інституційно-організаційної підтримки територіальних громад Чернігівщини, зокрема в частині підготовки пропозицій до Комплексного плану просторового розвитку Іванівської сільської територіальної громади щодо використання мотиваційних інструментів підтримки розвитку суб'єктів господарювання (довідка № 281 від 04.03.2026 р.).

Одержані результати впроваджено в освітній процес кафедри менеджменту та адміністрування Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні навчальних дисциплін «Основи муніципального менеджменту» та «Інституціональні засади публічного управління та адміністрування» (довідка № 202/08-529 від 27.03.2026 р.).

Повнота опублікованих результатів дисертації

Наукові результати, отримані у дисертаційному дослідженні Бабича Романа Михайловича, пройшли належну наукову апробацію, що підтверджується їх систематичним представленням на міжнародних науково-практичних конференціях, а також оприлюдненням у фахових наукових виданнях.

Здобувачем опубліковано 9 наукових праць, що достатньо повно розкривають зміст основних положень та висновків дисертації. Зокрема, серед них: 1 стаття у виданні, що індексується в наукометричній базі Web of Science; 3 статті у наукових фахових виданнях України, у яких висвітлено ключові результати теоретико-методичного та емпіричного аналізу публічного управління інноваційним розвитком регіону; 5 публікацій за матеріалами міжнародних науково-практичних конференцій, у яких обговорювалися основні теоретичні положення та практичні аспекти дослідження.

Рівень публікаційної активності Бабича Романа Михайловича повністю відповідає вимогам, встановленим для апробації результатів дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Опубліковані результати дозволяють оцінити наукову новизну, теоретичну обґрунтованість і практичну значущість отриманих висновків.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів фактів порушення академічної доброчесності не встановлено. Дисертаційна робота Бабича Р. М.

повністю відповідає Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), щодо вимог доброчесності.

За результатами рецензування роботи факти плагіату, самоплагіату, фальсифікації і фабрикації не виявлено; відображені результати отримані особисто здобувачем, у всіх інших випадках наводяться посилання на співавторів наукових публікацій та відповідні джерела, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Віддаючи належне науковій та практичній цінності дисертаційної роботи Бабича Р. М., доцільно звернути увагу на окремі положення, які мають дискусійний характер та можуть бути предметом обговорення під час захисту, а саме:

1. Досліджуючи понятійно-категоріальний апарат у підрозділі 1.1, здобувач систематизує ключові визначення понять «інновація», «інноваційна система», «регіональна інноваційна система» (табл. 1.1, 1.2). Разом із тим, звертає на себе увагу відсутність авторського узагальненого визначення поняття «публічне управління інноваційним розвитком регіону». Наявність такого визначення надала б роботі більшої теоретичної завершеності.

2. У підрозділі 1.2 автором запропоновано склад елементів інформаційно-інноваційної системи регіону (рис. 1.4), а також розроблено архітектуру інформаційного забезпечення на основі спеціалізованих інформаційних центрів, баз даних, платформ тощо (с. 40–42). Проте поза увагою залишається питання кібербезпеки та захисту даних в умовах функціонування зазначеної системи в умовах воєнного стану, хоча цей аспект

безпосередньо визначає надійність та практичну придатність запропонованої системи.

3. Здобувачем досліджено організаційно-правові механізми публічного управління та виокремлено відповідні принципи (рис. 2.7). Водночас систематизований перелік принципів публічного управління інноваційним розвитком не супроводжується обґрунтуванням ієрархії чи пріоритетності окремих із них, що ускладнює розуміння їхньої практичної реалізації в умовах обмеженості ресурсів публічних органів влади.

4. Характеризуючи стратегічні аспекти публічного управління у підрозділі 3.1, автор запропонував багаторівневий підхід до стратегічного інноваційного розвитку регіону. Разом із тим, у роботі не знаходить відображення питання узгодження запропонованого підходу з чинними регіональними стратегіями розвитку, зокрема із Стратегією розвитку Чернігівської області, що знизило б абстрактність окремих положень і надало б практичним рекомендаціям більшої прикладної конкретики.

5. У підрозділі 3.3 розроблено комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком регіону, а також запропоновано «дорожню карту» його реалізації (рис. 3.16). Водночас у роботі не передбачено системи моніторингу та оцінювання результативності впровадження зазначеного механізму: відсутні конкретні кількісні індикатори, строки досягнення результатів та відповідальні суб'єкти.

Однак зазначені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, мають переважно дискусійний характер та визначають перспективи подальших наукових досліджень автора.

Загальні висновки та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Баби́ча Рома́на Миха́йловича на тему: «Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації» є цілісною, самостійною, достатньо апробованою, завершеною кваліфікаційною

науковою роботою, яку виконано на високому науковому рівні та яка відповідає принципам академічної доброчесності.

Дисертаційна робота спрямована на вирішення важливого наукового завдання – поглиблення теоретико-методологічних засад та розробку науково-прикладних рекомендацій щодо публічного управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації.

За змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження» (зі змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Зазначене дозволяє зробити висновок, що Бабич Роман Михайлович, автор роботи «Публічне управління інноваційним розвитком регіону в умовах цифровізації», заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 – «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент

д.держ.упр., професор,
професор кафедри менеджменту
та адміністрування Національного
університету «Чернігівська політехніка»

Олійченко І. М.